

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" din Iași
1.2 Facultatea	Facultatea de Istorie
1.3 Departamentul	DEPARTAMENTUL DE ISTORIE
1.4 Domeniul de studii	Istorie
1.5 Ciclul de studii	Licență
1.6 Programul de studii / Calificarea	Istorie

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Istoria ideilor politice în Occidentul medieval					
2.2 Titularul activităților de curs	Prof. Dr. ALEXANDRU FLORIN PLATON					
2.3 Titularul activităților de seminar	Prof. Dr. ALEXANDRU FLORIN PLATON					
2.4 An de studiu	III	2.5 Semestrul	V	2.6 Tip de evaluare*	C	2.7 Regimul disciplinei** Op

*E – Examen / C – Colocviu / V – Verificare

**OB – Obligatoriu / OP – Opțional / F – Facultativ

3. Timpul total estimat (ore pe semestru și activități didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp					ore
Studiu după manual, suport de curs, bibliografie și altele					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					20
Pregătire seminare/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					10
Tutoriat					10
Examinări					5
Alte activități					4

3.7 Total ore studiu individual*	69
3.8 Total ore pe semestru	125
3.9 Numărul de credite	5

4. Precondiții - De curriculum (dacă este cazul)

Cursul general „Europa medievală (sec. V-XVI). Societate, instituții, mentalități colective”
--

5. Condiții (dacă este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	
5.2 De desfășurare a seminarului/ laboratorului	

6. Obiective

Cursul își propune să treacă în revistă „ideile referitoare la natura, organizarea, guvernarea societății, precum și la scopurile ultime ale acestei guvernări” (Joseph Canning), așa cum reies acestea în spațiul geografic pe care îl numim astăzi Occidentul latin, din doctrinele, interpretările și argumentele cu caracter teologic prin care puterile terestre se legitimau în Antichitatea târzie și în Evul Mediu ca puteri divin instituite.

7. Competențe/Rezultate ale învățării

- Regăsirea informației despre trecutul istoric.
- Prezentarea orală (cu suport tehnic vizual) și scrisă a unui fapt istoric oarecare, în condiții prestabilite.
- Utilizarea conceptelor și a metodelor de bază ale cel puțin unei alte științe sociale sau umaniste sau ale unei discipline de graniță între istorie și alte științe (sociologia, antropologia, istoria artei, economia, psihologia, filosofia etc.).
- Îndeplinirea la termen, riguroasă și responsabilă, în condiții de eficiență și eficacitate, a sarcinilor profesionale, cu respectarea principiilor eticii activității științifice, aplicarea riguroasă a regulilor de citare și respingerea plagiatului.

8. Conținut

8.1 Curs	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
1. Introducere: izvoare, tematică, bibliografie. Explicarea principalelor noțiuni ale cursului; noțiunea de „teologie politică”.	Prelegerea, conversația	
2. Theocrația imperială – cea dintâi expresie încheată a gândirii creștine despre natura și exercitarea puterii; • originile: Antichitatea târzie; Eusebiu de Cezareea și semnificația religioasă și politică acordată domniei lui Constantin (Constantinus) I (306/312/324-337). • Papa Gelasius I (492-496) și reconsiderarea relației dintre regnum și sacerdotium (Împărat și cler).	Prelegerea, conversația	
3. Doctrina augustiniană a celor „două cetăți”.	Prelegerea, conversația	
4.-5. Regnum și sacerdotium în perioada post-augustiniană (sec. VI-X): „augustinismul politic” versus continuitatea theocrației imperiale. • Papa Grigore cel Mare (590-604), Jonas din Orléans (cca. 760-841), Agobard din Lyon (769-840), Hincmar din Reims (cca. 806-882). • theocrația imperială carolingiană și ottoniană;	Prelegerea, conversația	
6. Theocrația (hierocrația) pontificală și temeiurile ei doctrinare.	Prelegerea, conversația	
7.-8. Conflictul dintre „regnum” și „sacerdotium” (secolele XI-XIV): aspecte doctrinare. Premisele reconversiei teologiei politice medievale de la „regnul celest” la „regnul natural”: • acțiunea și doctrina papei Grigore al VII-lea (1073-1085);	Prelegerea, conversația	

8.1 Curs	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
• doctrina papei Inocențiu al III-lea (1198-1216); • redescoperirea dreptului roman în Occidentul latin (sec. XI-XII-XIII); • riposta doctrinarilor imperiali și regali împotriva supremației pontificale: Gottschalk de Aachen, Anonimul Normand; • Frederic al II-lea de Hohenstaufen ca mediator al Legii divine;		
9. Metafora corpului ca mod simbolic de reprezentare a organizării societății și ierarhiei puterilor în lumea terestră: ipostaze, semnificații.	Prelegerea, conversația	
10. Regalitatea de drept divin în Occidentul medieval: concepte și simboluri de legitimare.	Prelegerea, conversația	
11.-12. Impactul aristotelic asupra gândirii teologice medievale și consecințele sale: ruinarea theocentrismului medieval. • Redescoperirea scrierilor lui Aristotel în Evul Mediu (sec. XII-XIII). Politica și însemnătatea ei istorică. • influența Politicii aristotelice asupra teologiei politice medievale (sec. XIII-XIV) – I – : doctrina lui Toma din Aquino (doctrina thomistă) – încercare de conciliere a aristotelismului cu creștinismul; 3 • influența Politicii aristotelice asupra teologiei politice medievale (sec. XIII-XIV) – II – : scrierile lui Dante Alighieri, Jean de Paris (Johannes Quidort), Ægidius Romanus, Marsiglio da Padova, Bartolus da Sassoferrato;	Prelegerea, conversația	
13. Principele lui Niccolo Machiavelli (1513): conținut și semnificații.	Prelegerea, conversația	
14. Concluzii.	Prelegerea, conversația	

Bibliografie

IZVOARE

- ARISTOTEL, Politica. Traducere, comentarii, note și index de Alexandru Baumgarten. Ediția a III-a (bilingvă), revăzută, București, Ed. Univers Enciclopedic Gold, 2015.
- AUGUSTIN, Aureliu, Despre cetatea lui Dumnezeu, vol. I, București, 1998.
- FERICITUL AUGUSTIN Confessiones (Mărturisiri). Traducere și indice de Prof. Dr. Docent Nicolae Barbu. Introducere și note de Preot Prof. Dr. Ioan Rămureanu, ediția a II-a, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.
- AUGUSTIN, Despre Treime. Ediție bilingvă coordonată de Alexandru Baumgarten, Iași, Polirom, 2022.
- TOMA DIN AQUINO, Despre guvernământ. Ediție bilingvă. Traducere din limba latină și note de Andrei Bereschi. Postfață de Molnár Péter, Iași, Polirom, 2005.
- DANTE, Monarchia in idem, Opere minore. Ediție îngrijită de Virgil Cîndea, București, Ed. Univers, 1971, p. 601-688.
- NICCOLO MACHIAVELLI, Principele. Traducere de Nina Façon, revăzută și adnotată de Monica Fekete. Prefață de Gian Mario Anselmi. Cronologie de Smaranda Bratu Elian, București, Humanitas, 2019 .

LUCRĂRI GENERALE ȘI SPECIALE

- PLATON, Alexandru-Florin, RĂDVAN, Laurențiu, De la Cetatea lui Dumnezeu la Edictul din Nantes. Izvoare de istorie medievală (secolele V-XVI), Iași, Ed. Polirom, 2005.
- PLATON, Alexandru-Florin, RĂDVAN, Laurențiu, MALEON, BogdanPetru, O istorie a Europei de Apus în Evul Mediu. De la Imperiul Roman târziu la marile descoperiri geografice (secolele V-XVI), Iași, Ed. Polirom, 2010.

- PLATON, Alexandru-Florin, „Corpul politic” în cultura europeană. Din Evul Mediu până în epoca modernă, Iași, Ed. Polirom, 2017.
- ARQUILIÈRE, H. - X., Saint Grégoire VII. Essai sur sa conception du pouvoir pontifical, Paris, 1934.
- BURNS, J. H., Histoire de la pensée politique médiévale, 350-1450, Paris, 1993.
- CANNING, Joseph, A History of Medieval Political Thought, 300-1450, London and New York, 1996. 5
- CHADWICK, Henry, Augustin, București, 1998.
- COLAS, Dominique, Genealogia fanatismului și a societății civile. Traducere din limba franceză de Cristina Arion, Mircea Secure și Alina Vasile, București, Ed. Nemira, 1998, cap. II.
- ENCICLOPEDIA BLACKWELL A GÎNDIRII POLITICE. Coordonator, David Miller, București, Humanitas, 2000.
- HEATHER, Peter, Lumea creștină. Triumful unei religii. Traducere din limba engleză de Petru Iamandi, Iași, Ed. Polirom, 2023.
- HÉFÉLÉ, Charles-Joseph, Histoire des conciles d'après les documents originaux, Paris, 1872.
- FLICHE, Augustin, La Réforme grégorienne et la Reconquête chrétienne (1057- 1123), Paris, 1940.
- FLICHE, Augustin, La chrétienté médiévale (395-1254), Paris, 1929.
- FLICHE, Augustin, L'Europe occidentale de 888 à 1125, Paris, 1941.
- KANTOROWICZ, Ernst H., The King's Two Bodies. A Study in Medieval Political Theology, Princeton University Press, 1957 (v. și ediția în limba română: Cele două corpuri ale regelui. Un studiu asupra teologiei politice medievale. Traducere de Andrei Sălăvăstru. Prefață de William Chester Jordan. Postfață de Alexandru-Florin Platon).
- KANTOROWICZ, Ernst H., L'Empereur Frédéric, Paris, Seuil, 1993.
- MARROU, Henri-Irénée, St. Augustin et l'augustinisme, Paris, 1955.
- MORESCHINI Claudio, NORELLI Enrico, Istoria literaturii creștine vechi grecești și latine, vol. II/2, De la Conciliul de la Niceea la începuturile Evului Mediu. Traducere de Hanibal Stănculescu, Iași, Polirom, 2004, cap. XIII (p. 11-61).
- RĂMUREANU Ioan e. a. Istoria bisericească universală, vol. I-II, București, 1992-1993.
- QUILLET, Jeannine, Cheile puterii în Evul Mediu. Traducere de Maria Pavel. Prefață de Șerban Papacostea, București, Ed. Corint, 2003.
- SENELLART, Michel, Artele guvernării. De la conceptul de "Regimen" medieval la cel de guvernare. Traducere din limba franceză de Sanda Oprescu, București, Ed. Meridiane, 1998.
- SCALAT, Laurențiu, Dicționar de scrieri politice fundamentale, București, Humanitas, 2000.
- TĂTARU-CAZABAN, Miruna (coordonator), Teologie și politică. de la Sfinții Părinți la Europa unită, București, Ed. Anasatasia, 2004, p. 39-98.
- ULLMANN, Walter, Principles of Papal Government and Politics in the Middle Ages, New York, 1966.

8.2 Seminar / Laborator	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
1. Introducere: izvoare, tematică, bibliografie. Explicarea principalelor noțiuni ale cursului; noțiunea de „teologie politică”.	Prelegerea, conversația	
2. Teocrația imperială – cea dintâi expresie încheată a gândirii creștine despre natura și exercitarea puterii; • originile: Antichitatea târzie; Eusebiu de Cezareea și semnificația religioasă și politică acordată domniei lui Constantin (Constantinus) I (306/312/324-337). • Papa Gelasius I (492-496) și reconsiderarea relației dintre regnum și sacerdotium (Împărat și cler).	Prelegerea, conversația	

8.2 Seminar / Laborator	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
3. Doctrina augustiniană a celor „două cetăți”.	Prelegerea, conversația	
4.-5. Regnum și sacerdotium în perioada post-augustiniană (sec. VI-X): „augustinismul politic” versus continuitatea teocrației imperiale. • Papa Grigore cel Mare (590-604), Jonas din Orléans (cca. 760-841), Agobard din Lyon (769-840), Hincmar din Reims (cca. 806-882). • teocrația imperială carolingiană și ottoniană;	Prelegerea, conversația	
6. Teocrația (hierocrația) pontificală și temeiurile ei doctrinare.	Prelegerea, conversația	
7.-8. Conflictul dintre „regnum” și „sacerdotium” (secolele XI-XIV): aspecte doctrinare. Premisele reconversiunii teologiei politice medievale de la „regnul celest” la „regnul natural”: • acțiunea și doctrina papei Grigore al VII-lea (1073-1085); • doctrina papei Inocențiu al III-lea (1198-1216); • redescoperirea dreptului roman în Occidentul latin (sec. XI-XII-XIII); • riposta doctrinarilor imperiali și regali împotriva supremației pontificale: Gottschalk de Aachen, Anonimul Normand; • Frederic al II-lea de Hohenstaufen ca mediator al Legii divine;	Prelegerea, conversația	
9. Metafora corpului ca mod simbolic de reprezentare a organizării societății și ierarhiei puterilor în lumea terestră: ipostaze, semnificații.	Prelegerea, conversația	
10. Regalitatea de drept divin în Occidentul medieval: concepte și simboluri de legitimare.	Prelegerea, conversația	
11.-12. Impactul aristotelic asupra gândirii teologice medievale și consecințele sale: ruina teocentrismului medieval. • Redescoperirea scrierilor lui Aristotel în Evul Mediu (sec. XII-XIII). Politica și însemnătatea ei istorică. • influența Politicii aristotelice asupra teologiei politice medievale (sec. XIII-XIV) – I – : doctrina lui Toma din Aquino (doctrina thomistă) – încercare de conciliere a aristotelismului cu creștinismul; 3 • influența Politicii aristotelice asupra teologiei politice medievale (sec. XIII-XIV) – II – : scrierile lui Dante Alighieri, Jean de Paris (Johannes Quidort), Ægidius Romanus, Marsiglio da Padova, Bartolus da Sassoferrato;	Prelegerea, conversația	
13. Principele lui Niccolo Machiavelli (1513): conținut și semnificații.	Prelegerea, conversația	
14. Concluzii.	Prelegerea, conversația	

Bibliografie

IZVOARE

- ARISTOTEL, Politica. Traducere, comentarii, note și index de Alexandru Baumgarten. Ediția a III-a (bilingvă), revăzută, București, Ed. Univers Enciclopedic Gold, 2015.
- AUGUSTIN, Aureliu, Despre cetatea lui Dumnezeu, vol. I, București, 1998.
- FERICITUL AUGUSTIN Confessiones (Mărturisiri). Traducere și indice de Prof. Dr. Docent Nicolae Barbu. Introducere și note de Preot Prof. Dr. Ioan Rămureanu, ediția a II-a, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.

- AUGUSTIN, Despre Treime. Ediție bilingvă coordonată de Alexandru Baumgarten, Iași, Polirom, 2022.
- TOMA DIN AQUINO, Despre guvernământ. Ediție bilingvă. Traducere din limba latină și note de Andrei Bereschi. Postfață de Molnár Péter, Iași, Polirom, 2005.
- DANTE, Monarchia in idem, Opere minore. Ediție îngrijită de Virgil Căndea, București, Ed. Univers, 1971, p. 601-688.
- NICCOLO MACHIAVELLI, Principele. Traducere de Nina Façon, revăzută și adnotată de Monica Fekete. Prefață de Gian Mario Anselmi. Cronologie de Smaranda Bratu Elian, București, Humanitas, 2019.

LUCRĂRI GENERALE ȘI SPECIALE

- PLATON, Alexandru-Florin, RĂDVAN, Laurențiu, De la Cetatea lui Dumnezeu la Edictul din Nantes. Izvoare de istorie medievală (secolele V-XVI), Iași, Ed. Polirom, 2005.
- PLATON, Alexandru-Florin, RĂDVAN, Laurențiu, MALEON, BogdanPetru, O istorie a Europei de Apus în Evul Mediu. De la Imperiul Roman târziu la marile descoperiri geografice (secolele V-XVI), Iași, Ed. Polirom, 2010.
- PLATON, Alexandru-Florin, „Corpul politic” în cultura europeană. Din Evul Mediu pînă în epoca modernă, Iași, Ed. Polirom, 2017.
- ARQUILLIÈRE, H. - X., Saint Grégoire VII. Essai sur sa conception du pouvoir pontifical, Paris, 1934.
- BURNS, J. H., Histoire de la pensée politique médiévale, 350-1450, Paris, 1993.
- CANNING, Joseph, A History of Medieval Political Thought, 300-1450, London and New York, 1996. 5
- CHADWICK, Henry, Augustin, București, 1998.
- COLAS, Dominique, Genealogia fanatismului și a societății civile. Traducere din limba franceză de Cristina Arion, Mircea Secure și Alina Vasile, București, Ed. Nemira, 1998, cap. II.
- ENCICLOPEDIA BLACKWELL A GÎNDIRII POLITICE. Coordonator, David Miller, București, Humanitas, 2000.
- HEATHER, Peter, Lumea creștină. Triumful unei religii. Traducere din limba engleză de Petru Iamandi, Iași, Ed. Polirom, 2023.
- HÉFÉLÉ, Charles-Joseph, Histoire des conciles d'après les documents originaux, Paris, 1872.
- FLICHE, Augustin, La Réforme grégorienne et la Reconquête chrétienne (1057- 1123), Paris, 1940.
- FLICHE, Augustin, La chrétienté médiévale (395-1254), Paris, 1929.
- FLICHE, Augustin, L'Europe occidentale de 888 à 1125, Paris, 1941.
- KANTOROWICZ, Ernst H., The King's Two Bodies. A Study in Medieval Political Theology, Princeton University Press, 1957 (v. și ediția în limba română: Cele două corpuri ale regelui. Un studiu asupra teologiei politice medievale. Traducere de Andrei Sălăvăstru. Prefață de William Chester Jordan. Postfață de Alexandru-Florin Platon).
- KANTOROWICZ, Ernst H., L'Empereur Frédéric, Paris, Seuil, 1993.
- MARROU, Henri-Irénée, St. Augustin et l'augustinisme, Paris, 1955.
- MORESCHINI Claudio, NORELLI Enrico, Istoria literaturii creștine vechi grecești și latine, vol. II/2, De la Conciliul de la Niceea la începuturile Evului Mediu. Traducere de Hanibal Stănculescu, Iași, Polirom, 2004, cap. XIII (p. 11-61).
- RĂMUREANU Ioan e. a. Istoria bisericească universală, vol. I-II, București, 1992-1993.
- QUILLET, Jeannine, Cheile puterii în Evul Mediu. Traducere de Maria Pavel. Prefață de Șerban Papacostea, București, Ed. Corint, 2003.
- SENELLART, Michel, Artele guvernării. De la conceptul de "Regimen" medieval la cel de guvernare. Traducere din limba franceză de Sanda Oprescu, București, Ed. Meridiane, 1998.
- SCALAT, Laurențiu, Dicționar de scrieri politice fundamentale, București, Humanitas, 2000.
- TĂTARU-CAZABAN, Miruna (coordonator), Teologie și politică. de la Sfinții Părinți la Europa unită, București, Ed. Anasatasia, 2004, p. 39-98.

• ULLMANN, Walter, Principles of Papal Government and Politics in the Middle Ages, New York, 1966.

9. Coroborarea conținutului disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținutul acestei disciplinei ține cont de curricula unor universități străine de prestigiu și de cerințele anumitor angajatori din sectorul public și privat. Absolvenții acestui curs ar putea lucra în domenii sau ocupa anumite posturi legate de cooperarea dintre țările UE și dintre acestea și țările vecine.

10. Evaluare

10.1 Evaluare continuă		Pondere (min. 30%)	50	
Curs	Forma de evaluare		Verificare orală	
	Pondere		50	
	Nepromovarea Evaluării continue determină nepromovarea Evaluării finale		Nu	
	Metode de evaluare	Detalii	Pondere	cu reexaminare
		Test	50	Da
		Test	50	Da
Seminar / Laborator	Forma de evaluare		Verificare orală	
	Pondere		50	
	Nepromovarea Evaluării continue determină nepromovarea Evaluării finale		Nu	
	Metode de evaluare	Detalii	Pondere	cu reexaminare
		Referat	50	Da
		Referat	50	Da

10.2 Evaluare finală	Pondere (max. 70%)	50
	Forma de evaluare	Verificare scrisă finală

10.3 Mențiuni (situații speciale în evaluare)

--	--

10.4 Standard minim de performanță

--	--

Data completării,

**Titular de curs,
Prof. Dr. ALEXANDRU FLORIN PLATON**

**Titular de seminar,
Prof. Dr. ALEXANDRU FLORIN PLATON**

Data avizării în departament,

**Director de departament,
Conf. Dr. ADRIAN VITALARU**